

opstillet, ville vi nu benytte Præmien. Det anser jeg for at være et Resultat, som vilde føre til det aldeles Modsatte af, hvad der ved Præmiens Opstilling var tilfiet, og derfor siger jeg, at det er en sund Tanke, der ligger i § 8. Jeg strider ikke om de enkelte Tal, derom kan man gaa paa Afford, men jeg siger, at Tanken i sig selv er sund, og at det er et tomt Skræmmebillede, man opstiller, naar man nævner de enkelte Kontrakter, der kunne være i Kraft endnu efter Aar 1900, og som skulle kunne bringe Godseierne i stor Nød. Det ærede 2det Medlem for 9de Kredts (Estrup) omtalte, idet han her behandlede denne Paragraf — han brugte dette Ord i det Mindste 3 Gange — de „ulykkelige“ Godseiere, for hvem disse Perioder vilde komme for tidlig. Jeg er ikke misundelig, men der er visse Ulykker, som man ofte kunde ønske sig selv at have, og jeg skulde ikke have Noget imod den Ulykke at kunne sælge ni Gaarde og ikke kunne faae solgt den tiende og ikke faae Præmie derfor; jeg har ingen at sælge og faar ingen Præmie. Ulykken er ikke saa stor, og Tanken er sund. Jeg stemmer derfor imod § 7, men for § 8 og dernæst for hele Lovforslaget, som det er foreslaaet ændret af Flertallet.

Indenrigsministeren: Efter flere Dages saa indgaaende Forhandling som den, der har fundet Sted om den foreliggende Sag, er det selvfølgelig vanskeligt for mig nu at fremdrage noget Punkt, som ikke allerede har været berørt tidligere. Naar jeg ikke desto mindre ønsker at dvæle noget nærmere ved enkelte af de Betragtninger, som ere komne frem, saa er det, fordi jeg anser dette for nødvendigt. Ige overfor de Angreb, der ere blevne gjort saavel paa selve Lovforslaget som paa de Betragtninger, hvorpaa Lovforslaget er bygget.

Det ærede Medlem, som nys satte sig (Madvig), kom for en væsentlig Del ind paa den Betragtning, som jeg først ønsker at beskæftige mig med, og det ærede 11te kongevalgte Medlem (Carlsen) kom ligeledes ind paa den, nemlig paa det Hovedspørgsmaal, hvori Begrundelsen af den store Different

imellem os synes at ligge: Spørgsmaalet om Frihed eller ikke Frihed i Fæsteforholdet. Jeg vedkender mig da nu lige overfor det ærede 11te kongevalgte Medlem, at jeg omgaaes med den Tvangens Mand, som han mente slet ikke skulde være tilstede, men som efter min Formenting aldeles uafviselig er tilstede i det omhandlede Forhold og melder sig, saa ofte der dertil gives Anledning. Jeg skal ikke forfølge det ærede Medlems historiske Betragtninger, thi de ere ikke af nogen Betydning med Hensyn til min Opfattelse. Thi jeg tror, at det er en Sætning, som ikke kan modbevise, at vor Lovgivning hæver Tvangen lige overfor Fæstegodset. Derfor har den lagt det hele Fæstevæsen hen under offentligt Tilsyn og forlangt, at Administrationen skal føre Tilsyn med, at Fæstelovgivningen overholdes. Og derfor har Lovgivningen ingenfinden betænkt sig paa at gribe ind, naar det viste sig, at Forholdene udviklede sig i en Retning, der maatte siges at være i Strid med den Hovedtanke, der saa at sige svæver over al Fæstelovgivning, den nemlig, at Bønderorden tjener og skal tjene til Bønderstandens Interesse, ikke i den Forstand, hvori det ærede 11te kongevalgte Medlem tager dette, men i den almene Forstand, at den skal bruges til Underhold for Landalmuen. Det 2det ærede Medlem for 9de Kredts (Estrup) ryster paa Hovedet, og det er jo ogsaa ganske naturligt, at han er af en anden Anskuelse i saa Henseende end jeg. Jeg skal henlede Opmærksomheden paa det praktiske Bidnesbyrd om min hele Opfattelses Rigtighed, der, som sagt, ligger i at Lovgivningsmagten, uden nogenfinden at have villet give sig af med at gennemføre en fuldstændig systematisk Fæstelovgivning, væsentlig kun er traadt til, naar Forholdene have udviklet sig saaledes, at det oprindelige Formaal maatte siges at være tilfidesat. Jeg tror, at man, ved at efterse Motiverne til saa godt som alle de Fæstelove, der Tid efter anden ere komne ud, vil finde, at disse i den Grad ikke have generet sig, at de endog meget jævnligt netop omtale, at det er en anden Brug af Bøndergaardene end den, der maa siges at være den rette, som har givet Anledning til, at Lovgivningen sætter sig i Bevægelse for at